

Par mākslu, kas nedzimst mokās

Edgaram Ozoliņam šī ir ļoti noslogota sezona. *Purva bridējs ugunī*, *Šekspīrs*, *Vienaldzības gadsimts* Liepājas teātrī pirmizrādes jau piedzīvojuši, aprīlī sāksies darbs pie Māras Ķimeles izrādē *Satraukums*. Joprojām tiek spēlēti *Čomiņi* Goda teātrī, bet arī tur paralēli top jauns projekts. Sarunā Edžus ir neierasti nopietns, pat skarbs, lai gan ikdienā humors un ironija ir vārdi, kas viņu raksturo vislabāk. Runājam par teātri, *Vienaldzības gadsimta* ietekmē aizrunājamies arī par brīvību un godīgumu. Edgars ar abām kājām stāv pie zemes, nebūvējot sapņu pilis. Neliekuļo. Racionāls. Nepieķeras pagātnes notikumiem. Un ir *šausmīgi veiksmīgs* – kā pats par sevi sarunas laikā saka neskaitāmas reizes. Varbūt tāpēc, ka vienkārši pieņem dzīvi.

Pēc sarunas viņš atsūta Kurta Vonnegūta citātu, uzsverot, ka tas vienmēr bijis viņa moto: *Dievs dod man vēsu prātu pieņemt visu, ko nespēju ietekmēt, spēku ietekmēt visu, ko spēju, un gudrību atšķirt vienu no otra* –, kas ir kā punktiņš uz „i” sarunas nobeigumam.

Cik skolas ar Čomiņiem pēdējā gada laikā esi apbraukājis?

Neesmu skaitījis, bet pie diviem simtiem laikam ir. Nu, varbūt ne gluži 200 skolas, bet izrādes ap to skaitu ir. Mēs (ar aktieri Rolandu Beķeri, ar kuru spēlē *Čomiņos* – Z.B.) esam bijuši daudzos nostūros, varbūt tikai Latgalē mazāk, bet tiešām daudz. Tagad gan tas rats bišķiņ ir pierimis, bet tūlīt sāksim strādāt pie vēl viena gabala, jo visur, kur ar *Čomiņiem* esam bijuši, atsauksmes ir labas, un visi prasa, kad būs vēl kaut kas. *Čomiņus* spēlējam jau trīs gadus, un varētu rādīt vēl un vēl, jo skolēni ir nomainījušies. Skolotājas gan, protams, grib redzēt kaut ko jaunu. *Čomiņus* ļoti labi pārzinām, laiku pa laikam izrādi *apgreidojam* – tādās gaumīgās robežās. Katrā ziņā tāda, kāda tā bija pirmajās reizēs, tā vairs nav.

Kaut kādā ziņā zini, kā tos bērnus nopirkt un likt viņiem klausīties. Un tas jādara ar gājieniem, kurus viņi saprot. Mēs, piemēram, ņemam mūziku, kas viņiem ir aktuāla, cenšamies saprast, kas viņiem interesants, bet tas viss mainās tik ātri! Mums ir gadījies pārgērbties koridoros, līdz ar to pirms izrādēm ar skolēniem diezgan bieži komunicējam. Skatāmies, ka bērniem ir kaut kādi jocīgi verķi, tā saucamie spineri. Es kaut ko tādu redzēju pirmo reizi, Rolands bija kaut kur internetā redzējis, prasījām – kas tas ir, džeks izstāsta, ka no Ķīnas sūtījis un tā tālāk. Sākumā brīnījos, bet pēc tam tas aizgāja! Mēs ar Roli gan ar nokavēšanos, bet kaut kad iemiksējām ainu, kurā tos izmantojam. Tagad spineru ainā tu vienkārši redzi, kā pasaule ir mainījusies. Tad, kad sākām izrādi spēlēt, spineri nesen bija parādījušies, pēc kaut kāda gada, kad tos izvilcām, jau bija – ak, kungs, kas tas par *oldskūlu*. It kā tu būtu izvilcis kaseti un teiktu, ka ieliksi *magī* paklausīties. Taču šo ainu esam atstājuši, jo šobrīd tas strādā kā tāds retro joks. Bet tas, ka tas ir noticis tik īsā laikā – no pašas augšas līdz naidam un līdz retro precei, tas ir *baigi* interesanti.

Čomiņu mērķauditorijai nav tas vieglākais vecums. Vai viegli tiekat galā ar jauniešiem?

Tas ļoti atkarīgs no skolas. Ir tādas, kurās ir grūti, bet vairāk vai mazāk mēs arī pašus sūrākos esam salauzuši. Parasti ir kādi trīs komentētāji, kas visu to pūli kustina. Piemēram, bija viena meitene, nu ļoti *naglīja*, kurai es klusiņām pajautāju, vai viņa negrib iziet ārā, jo traucē pārējiem skatīties. Līdz beigām viņa nosēdēja klusiņa. *Devītie* laikam ir mūsu labākā auditorija. Viņi saprot gan tēmas, gan teātri. Ar mazajiem ir grūtāk – tur ir tie daži joki, lai viņus nopirktu, un mazie tik ļoti pavelkas, ka pusstundu smejas. *Devītie* saprot – tas bija joks, ejam tālāk, seko stāstam. Bija interesanti – spēlējām ar divu stundu starpību *devītajiem* un pēc tam *sestajiem*, *septītajiem* – divas diametrāli pretējas izrādes. Pirmo tu nospēlē tiešām forši. Jūti, ka publika ņem, un tu vari dot. Un tad bija mazie, bija bardaks, atkal vienā stūrī sēdēja kaut kādi varoņi, kas visu laiku komentēja. Bet viņi bija perfekti izbalansējuši, lai man nebūtu iemesla pieiet un viņiem kaut ko pateikt. Tādos brīžos gan ir sajūta, ka spēlējām drusku pa tukšo.

Tas jums ir labs treniņš, jo šādās izrādēs ļoti jājūt publika.

Mazā zāle tiešām ir papildu treniņš, jo brīžiem esam spēlējuši arī telpās, kas ir mācību klases lielumā. Tas ir interesanti – bērni ir turpat klāt, turklāt viņi ir tāda nekontrolēta publika, un tev jābūt gatavam reaģēt uz viņu reakcijām. Mēs perfekti zinām izrādes auditoriju, pirms izrādes paprasām, kāds vecums, tad saprotam, kas ir jācenzē, kas varētu nepatikt, esam labi saslēgušies, tāpēc gribam turpināt kopā veidot arī nākamo izrādi. *Skolas somai* (Kultūras ministrijas finansēta programma, kas nodrošina bērniem iespēju apmeklēt kultūras iestādes bez maksas – *Z.B.*) ir lielas priekšrocības, bet drusku ir arī tāda lētuma sajūta, jo pēkšņi visi grib pa skolām braukāt. Pirms tam bija nospļauties, bet, kad valsts dod naudu, pēkšņi visi ir šausmīgi ieinteresēti izklaidēt publiku. Man jāsaka paldies Goda teātrim, *Čomiņi* nav tikai *ha/ava*, par šo izrādi mums ir *Spēlmaņu nakts* nominācija. Vienkārši braukt *atsist* naudu es negribētu, man patīk darīt lietas labi. Patīk, ka Goda teātris bija viens no pirmajiem, kas to darīja – krietnu laiku pirms *Skolas somas* projekta.

Goda teātrī esi piedalījies jau trīs projektos (arī *Žurka* (2011) un *Tikai nesaki nevienam* (2013)) – kāda ir lielākā atšķirība starp lielo un mazo teātri?

Zini, repertuāra teātrī pietrūkst kaut kāds tāds Brodvejas efekts. Tu spēlē izrādes, bet dažas, piemēram, *neiziet* un tiek spēlētas reti. Ir izrādes, kas vispār nepiedzimst, un tad pēc pusgada nespēlēšanas tev vēl ir jāatdzīvina līķis, kas nekad nav bijis dzīvs – nu, tas ir diezgan neiespējami. Un man liekas, lai cik tu to slēptu un maskētu, tas ir nolasāms. Manuprāt, ja izrāde ir uztaisīta, tad vai nu to spēlē un ir, vai nespēlē. Ar *Čomiņiem* tādā ziņā ir labi – mēs to tik daudz spēlējām, izrāde ir dzīva, tu zini, kurā vietā kas ir. Ar Rolandu runājām, ka *Čomiņos* ir saslēgums, jūti un redzi, ko partneris dara. Tur ir tā lielākā atšķirība.

Piemēram, atbrauc Zemļanskis (režisors un horeogrāfs Sergejs Zemļanskis – *Z.B.*) un taisa izrādi. Paralēli rīko klases, lai mūs dabūtu labā līmenī, uztaisītu izrādi, parādītu kritiķiem, kuri mums iedod balvas. Arī tagad viņš brauks, un patiesībā viņam vajadzētu taisīt izrādi bez jebkādam jogām, bet būs tā – aktierus ņems priekšā astoņas stundas, būs kaut kādas tur jogas, spiedīs, spiedīs, bet pēc trīs mēnešiem izrāde tāpat būs tāda, kāda būtu, ja viņš vienkārši atbrauktu, mēs godīgi izdarītu savu darbu, uztaisītu kombinācijas un salīktu visu. Bet nē – vajag izspiest visu, lai mēs maksimāli *sačakarētu* attiecības, lai visi būtu uzvilkti, lai dabūtu kaut kādas nominācijas, bet pēc tam skatītājiem to spēlētu tādu, kāda tā ir. Vai tas ir godīgi pret skatītāju? Es tā nedomāju.

Bet vai tad tā nav aktiera atbildība – iet uz jogu un uzturēt sevi labā formā?

Pa kuru laiku? Es, protams, nedomāju, ka kāds baigi nevar kaut ko izdarīt, mans cepiens vairāk ir par to, ka izrādes netiek spēlētas. Ja uztaisām izrādi un saprotam, ka kaut kas nesanāca, skatītāji nenāk vai mums neizdevās to izreklamēt, spēlējām ar atklātām kārtīm – ņemam nost un taisām citu gabalu. Aktierim tas ir nenormāli grūti, un rodas jautājums – kuru īsti interesē kvalitāte, vai tas viss ir tikai uz aktieru sirdsapziņu? Man liekas, ka tas ir drusku tā negodīgi, absurdi. Un tā tas ir ar jebkuru izrādi, arī vislabākajām – kad process ir tik foršs un tu tajā esi tik ļoti iekšā, ka pēc tam to nevari atdzīvīnāt, jo procesa laikā esi sasniedzis tādu punktu, kurā nevari visu laiku dzīvot.

Tas ir nereāli – būt turpat jau pēc diviem mēnešiem. Kur nu vēl pēc gada, it sevišķi, ja pēc iepriekšējās reizes, kad izrāde ir spēlēta, jau pagājis pusgads. Vienkārši nav iespējams izrādi atdzīvināt tā, kāda tā bija mēģinājumos divas nedēļas pirms pirmizrādes. Nereāli. Man gribētos kā Brodvejā – uztaisīt un mautk, mautk, mautk, ņemt nost un taisīt citu gabalu. Tas ir tas, kā varbūt pietrūkst repertuāra teātrī. Mēdz gan būt arī tā, ka pirmizrāde ir negatava, un tad mēs to kaut kā piedzenam laika gaitā.

Nu, reizēm tiešām izrāde nepiedzimst pirmizrādē, bet gan kādu brīdi vēlāk..

Jā, reizēm piedzimst piektajā, un dod dievs, lai pēc tam nāktu skatītājs. Ja pirmās četras ir bijušas *so – so*, tad... būtībā labākā reklāma jau ir no mutēs mutē. Izrādes labākā reklāma ir laba izrāde. Vienkārši.

Teātrī esi desmito sezonu. Kuras tev pašam liekas būtiskākās lomas, kas tevi veidojušas?

Tas laikam nav tik daudz par lomām, kā par režisoriem. Pēdējā laikā esmu sapratis, ka nav labu vai sliktu aktieru, ir labi vai slikti režisori. Jo labs režisors jebkuru defektu varēs pārvērst par efektu. Protams, nav pareizi peldēties ilūzijā, ka varu neko nedarīt, jo režisors visu no manis dabūs ārā. Bet ir laba sajūta, ja zinu, ka izdaru maksimumu, ko varu izdarīt, un, ja režisors ir labs, saprotošs un tiešām meisters, tad viņš no mana maksimuma izspiedīs vēl kaut ko.

Ir gadījies, ka neizdari, ko režisors prasa, bet pēc tam skaties – recenzijā esi vienīgais, kas ir ar labu vārdu pieminēts. Un tad liekas – *wow*, kas tad nu? Pieļauju, ka jebkurš aktieris, garāmskrienot recenzijai, vispirms meklē savu vārdu, un cik esmu skatījies, man ir tiešām paveicies, esmu izmucis no sliktām recenzijām. Lai gan patiesībā mācies arī no tā, ja tev dod pa ādu arī nepelnīti.

Tu jau mācies piecelties tikai no kritieniem, un citreiz tas varbūt pat ir labāk nekā tad, ja tu visu laiku esi kaut kur augšā. Es gan laikam vairāk esmu tāds ilgtermiņa domātājs – ja kaut kas neizdodas, tik ļoti par to neiespringstu.

Ja tomēr runājam par lomām, tad biju šokēts par nomināciju izrādē *Pieci vakari* (par Slavika lomu kategorijā „Gada aktieris otrā plāna lomā” – *Z.B.*). Ir kā, ka tu nospēlē un atsevišķās reizēs gaidi atzinību, jūti, ka šoreiz bija labi, bet tad visbiežāk recenzijās neesi pat pieminēts. Bet *Piecos vakaros* biju pārsteigts. Togad nominēja arī Agnesi (Edgara sievu Agnesi Jēkabsoni par Piafas lomu kategorijā „Gada aktrise” – *Z.B.*), mēs abi bijām Amerikā, tu mums atsūtīji īsziņu. Bija četri naktī, kad sapratām, ka esam nominēti. Tu rakstīji – apsveic arī Edžu, Agnese mani apķēra, bet es vispār neko nesapratu un biju neizpratnē (*smejas*). Tā nebija reize, kad es kaut ko *baigi* gaidīju. Bet jā, *Pieci vakari* man patika.

Bet vispār ar lomām ir interesanti. Es nevarēju piedalīties *Precībās*, jo man taisīja kājai operāciju, bija paredzēta loma, ko tagad spēlē Gatis (aktieris Gatis Maliks – *Z.B.*), – Gati nominēja. Tad man bija paredzēta loma *Čērbējā*, bet paralēli jau bija sākusies filmēšana, tāpēc man tas atkrita – Rolands dabūja nomināciju. Tagad džeki smejas, ka gribētu nomināciju, un jautā, vai es nevarētu atteikties (*pasmaida*). Savukārt laimīgas sagādīšanās kārtā ielēcu lomā *Vilkos un avis* pie Viestura Meikšāna (Apolons izrādē *Portreti. Vilki un avis* – *Z.B.*). Divas nedēļas jau bija mēģināts. Man zvana svešs numurs un saka, ka man vajadzētu ielēkt lomā. Tā patiesībā arī ir viena no manām mīļākajām lomām. Tas bija arī viens no interesantākajiem procesiem, ar Viesturu viss vienkārši saslēdzās.

Par *Čomiņiem* man bija vislielākais prieks – ne par lomu, bet izrādi. Protams, ka man patīk par sevi izlasīt labus vārdus recenzijā, ir forši, ka tevi paslavē, bet man tas nav tik aktuāli. Neviens netic, kad Porziņģis saka, ka viņu interesē uzvaras, nevis statistika. Tas var izklausīties muļķīgi, bet es arī laikam esmu no tiem. Mani vienmēr ir interesējis izrādes kopējais moments – ja izrādi nominē, es, protams, priecātos, ja arī es būtu nominēts, bet man tas nav tik vitāli nepieciešams. Bet, ja izrāde ir nominēta, un man ir bijis prieks būt vairākās tādās – *1984* (režisore Laura Groza-Ķibere – Z.B.), *Portreti. Vilki un avis, Liepāja – Latvijas galvaspilsēta* (režisors Valters Silis – Z.B.), tad tas ir gan interesantāk, gan vērtīgāk. Kolektīvie darbi man kaut kā vislabāk patīk, jo tur parasti ir arī visforšākie procesi. Man jau liekas, ka jebkuram aktierim un režisoram process ir svarīgāks par pašu izrādi, kas varbūt ir paradoksāli, jo mums jau vajag izrādi spēlēt skatītājiem.

Kas ir foršs process?

Nu, tas atkal ir stāsts par režisoru. Kāds ir viņa redzējums, kādas tev ar viņu ir attiecības, kādas tās izveidojušās iepriekšējos iestudējumos, ja esi ar viņu strādājis. Ja neesi, tad kādas tās tajā mirklī nodibini, un, protams, arī kāds ir kolektīvs, jo katram jau tās attiecību peripetijas ir citādākas.

Man vienmēr *šausmīgi* svarīgs ir bijis humors. Pagājušajā gadā filmējos (filma *Maiņa* – režisors Reinis Kalvins – Z.B.). Tiku iesviests tur, kur nekad nebiju bijis, un neko nezināju. Un tādās situācijās tu jau īsti nepazīsti sevi. Vari mēģināt iztēloties, bet, kad tevi tiešām tur noliek... Sākumā man gāja ļoti grūti, bet tur es pats sev *iezāģēju*, jo ļoti mēģināju koncentrēties. Un tur es sapratu, jo es biju nenopietnāks, jo pats biju vieglāks sev. Var jau būt, ka ir cilvēki, kam tas ir svarīgi, bet man tā koncentrēšanās galīgi nepalīdz. Man liekas *feiki* tas – nē, nenāciet, man jākoncentrējas. Pirmajās dienās es tā darīju, un tas bija briesmīgi. Naktīs staigāju pa Rīgu līdz pieciem rītā, un bija skumji. Bet, ja mēs ar džekiem ākstāmies, plēšam jokus un tad sākam filmēt, – *o.k.* Vismaz tā ir mana recepte, un man tā ir daudz vieglāk. Nezinu, kā režisori to uztver, un pie katra režisora, protams, bijības līmenis ir citādāks, bet zinu – jo brīvāks esmu, jo man ir vieglāk. Bet, ja man ir jāspēlē tas, ka visi te esam savākušies un taisīsim sūro mākslu, tā atmosfēra mani nospiež, un ir ļoti grūti. Īsti negribu ticēt vecajam labajam teicienam, ka māksla dzimst mokās. Tas nenozīmē arī, ka varu būt slinks, neko nedarīt un viss būs *o.k.*

Ceru, ka režisori reizēm nepārprot lietas, ko daru vai kā uzvedos mēģinājumos. Jo, skatoties pēc klasiskiem kritērijiem, normām, īsti adekvāti neuzvedos.

Man patīk daudz jokot, būt sarkastiskam, bet tas nekad nav domāts personiski. Ceru, ka cilvēki to saprot, ja nesaprot, man viņu žēl. Nu, re, atkal biju sarkastisks. Bet man tas nāk dabīgi un ir virzījis mani uz priekšu. Ja man kāds to grib atņemt vai aplauzt, tad tas man noņem jebkādu brīvību un prieku kaut ko darīt. Kādus gadus esmu to mēģinājis slāpēt, bet tas laikam nav pareizi. Un tāpēc labāk, lai kāds to uztver personiski, lai gan tas tā nav domāts, bet es vismaz neaplaupu pats sevi.

Bieži, sākot strādāt pie izrādes, domāju – ak dievs, mēs neko neuztaisīsim. Man patīk tas nepriecāšanās moments, jo mans primārais uzstādījums ir tāds, ka viss ir neiespējami. Jo tad, kad tas pēkšņi kļūst iespējams, es sev sagādāju divreiz lielāku prieku. Bet, ja jau no sākuma domāšu, ka viss būs, un tad viss arī būs, es būšu tajā pašā pozīcijā, kur biju, kad sākām. Tāpēc man patīk sākt rušināt no apakšīņas, domājot, ka nekas nebūs, viss būs briesmīgi, slikti... Es to nedaru apzināti, man tas vienkārši ir dabīgi. Man liekas, ka tas ir gandrīz visiem aktieriem. Tikai atšķirība ir tajā, cik tas ir izteikti un cik daudz viņš *pavelkas* uz to, cik viņš citiem to mēģina *iesēt*. Esmu viens no tiem, kas to dara aktīvi. Man tas ir sava veida sports.

Pašam nav grūti?

Nezinu. Katram jau tie limiti ir citādāki. Es to vienkārši pieņemu kā kaut ko pašsaprotamu. Un brīdī, kad to sāku slāpēt un izliekos, ka mums viss ir super, jūtu, ka ar to nogalinu pats sevi. Es, piemēram, vilos filmā *Džokers*, jo dzirdēju par šo filmu tik daudz. Tas laikam ir profesionālais kretinisms – tu zini, ka skaties super šedevru un mēģini piesieties katrai lietai. Un es atradu tik daudz, kur piekāsīties, ka man vienā mirklī vienkārši palika garlaicīgi. Vaina ir tajā, ka biju pārāk daudz saklausījies. Tieši tāpēc man gribas visā ņemt zemāko punktu, lai ir iespējama gradācija. Nevis viss būs labi, viss ir labi, nākamais.

Bet, atgriežoties pie lomām, tagad par *Šekspīru* esmu dzirdējis tik daudz labu vārdu, ka man jau bail paliek.

Gaidīju, vai runāsi par Elmāru Seņkovu, jo gandrīz visās izrādes recenzijās ir izcelts tieši tavs Jago. Arī man pašai liekas, ka šī loma tev ir viena no nozīmīgākajām. Kā viņš tevi *atslēdza*?

Mums gāja grūti. Bija moments, kad mēģinājām ainu un pēc tam bija minūtes klusums (*Edžus demonstrē sejas izteiksmes*) – nu, izejiet uzpīpēt kādas piecas minūtes. Tu izej ārā un saproti, ka laikam jau nebija. Man bija viena nedēļa uz tādas depresijas kraujas, bet man ļoti palīdzēja Matīss (Matīss Budovskis – režisora asistents objekta teātra jautājumos – *Z.B.*). Viņš mani iedrošināja, redzēju, ka jūt man līdzī. Nebija tā, ka Seņkovs mani *atslēdza* vai *salauza*. Bet viņš ir režisors, kurš nekad nepazaudē sevī cilvēku. Nu, iedomājies – pasaules čempionāts hokejā. Finālā Kanāda pret Krieviju. Kā abas tur nokļuva – tie ir divi diametrāli pretēji ceļi, bet abas ir finālā. Es laikam tomēr gribu būt Kanādas komandā. Mums daži tie Kanādas treneri ir atbraukuši parādīt, kā var būt, bet diemžēl realitātē mēs dažreiz spēlējam vienā, dažreiz otrā komandā. Daži režisori tiešām mēģina tevi pazemot, lai tu celtos. Bet šeit tas vispār nebija. Tas, ka Seņkovs būs meistars, bija zināms. No vienas puses, tas traucēja, jo ir stress, liela atbildība. No otras puses, tu redzi, ka viņš ir cilvēks, bet vienalga tev viņš ir bišķītiņ dievs. Un nav tā, ka jebkurš režisors ir dievs. Tu vienkārši zini, ko viņš ir izdarījis un uz ko ir spējīgs. Un viņš to arī uzreiz pierāda. Pirmajos piecos mēģinājumos saproti, ka tas vienkārši ir cits līmenis, un tad tu mēģini līdz tam līmenim pievilkt. Un tad rodas tie teikumi, ka pie tādiem režisoriem esi gatavs spēlēt pat durvju rokturi.

Sākumā mēs lasījām dažādas lomas, jo lomas nebija sadalītas. Man gan vairāk lika lasīt Jago. Pirms tam Seņkovs pie mums bija redzējis pāris izrādes. Viņš teica, ka zināja, kā mēs izskatāmies, par Klaipēdas kursu kā tādu zināja, pat stāstīja smieklīgus stāstus, kā viņš iegājis "Zirgu pastā" kā 2. kursa students, ienācis Gatis Maliks kā 4. kursa aktieris, un viņš domājis – ak kungs, Maliks no tā Klaipēdas kursa! Un paskaties, kā tas Maliks sēž pie loga un pīpē, ak kungs, šitais Klaipēdas kurss! Mēs vienkārši bijām līki, kad viņš to stāstīja. Un tagad viņš pats ir vienkārši meistars. Bet ar visu to viņš ir saglabājis sevī cilvēku, kas, manuprāt, ir vissvarīgākais. Tas ir tāpat, kā es pagaidām brīnos par Porziņģi – jo ar to spiedienu, ko saņem, un varu, ko tev iedod, nu, tur ir *skills*, lai varētu saglabāt to cilvēku un nesaiet sviestā. Kādi 80% NBA spēlētāju, kas ir miljonāri, piecu gadu laikā pēc karjeras beigām bankrotē. Man tas neliekas nekas neparasts, bet gan ļoti normāli un cilvēcīgi. Tāpēc vairāk ir jāapbrīno tie, kuri var savākties. Un Seņkovam tas ir – nupat jau viņš varētu būt mākoņos un darīt ar jebkuru jebko, bet viņš to nedara. Tas bija tas, kas mani pārsteidza. Un tas ir *šausmīgi* skaisti. Tur arī ir tā burvība un šarms, kāpēc vari ļauties.

Kas tev sniedz lielāko gandarījumu, esot uz skatuves? Tev ir svarīgi tur būt?

(*Edžus ilgu klusē.*) Nezinu. Neesmu sev to nekad tā *baigi* formulējis. Nē, man tas laikam nav par kaut kādu būšanu uz skatuves. Tas ir par to procesu, par kuru jau runāju. Katru reizi pēc pirmizrādēm ir tā jokaini. Jo process ir foršāks, jo lielāks kritiens un grūtāk nokāpt. Es to parasti salīdzinu ar iznākšanu no cietuma. Tu nezini, kas notiek ārā, neesi interesējies, tad tu iznāc. Nu, un ko darīt? Tā arī es – sēžu istabā, ir gandrīz vai tāds depresijas vilciens, īsti nesaproti, kas notiek, kas iādara. Pirmizrādes parasti ir skumii brīži. Jā, kā ar nazi noariež un aizbrauc tie *senkovi*

projām. Tāpat man bija arī ar filmēšanos. Tu tā kā dzīvo ar tiem cilvēkiem mēnesi, ņemies kaut kur nekurienē, noslēguma balle, viss it kā forši. Un tad pēc kādām trīs dienām tu vienkārši redzi, ka viņi ir jau citā kompānijā, ar citiem cilvēkiem, viņiem ir viss tas pats, bet tev vairs nav nekā. Un mēs taču tikko kopā sitāmies! Bijām ģimene, bet nu viņiem jau ir cita.

Vai Edgars, kas ienāca teātrī, atšķiras no tā Edgara, kas uz skatuves ir šobrīd?

Jebkura loma, ko nospēlē, tevi pilnveido. Ja man lomas, kas bija agrāk, iedotu tagad, tad liekas – tagad sapratu, kā tur bija. Ticu, ka, skatoties atpakaļ uz to pašu Jago, domāšu, ka varēju vēl tā un tā, bet šī brīža domāšana un uztvere ir tāda, kāda tā ir. Protams, nāk klāt profesionālisms, ar jebkuru pieredzi – labu vai sliktu. Tas, kas ir mainījies, laikam ir uztveres vai iespringšanas, neiespringšanas jautājumi par to, ko tu vari un nevari ietekmēt, un cik ļoti kaut ko ņemt personiski vai ne. Tagad es māku to labāk nodalīt. Man ir tendence dzēst ārā failus. Es, piemēram, neatceros vidusskolu. Neko. Nezinu, kāpēc. Kāds prasa, vai atceros to un to, bet es tiešām neatceros.

Tad jau tev ir viegli dzīvot?

Nu, kaut kādā ziņā jā. Nesūdzos. Tas nebija slikts posms, bet tas ir bijis un aizgājis. Es to dzēšu ārā un atbrīvoju vietu jaunām lietām.

Savu pirmo izrādi – režisora Mārtiņa Eihs *Kauja pie...* spēlējāt skolā. Nebija bail no tik liela tuvuma?

Pieredzējuši kolēģi saka – jo vecāks paliec, jo ir grūtāk. Un kaut kādā ziņā es tam piekritu. To vislabāk redzu ar savu bērnu – galva nevar izrēķināt tos miljonus variantus, kas var noiet greizi, un tāpēc tev nav bail. Toreiz tas pat bija vienkāršāk, jo man vispār nebija nekādas pieredzes. Bija tikai entuziasms, un ne par ko citu nedomāju. Tagad tas noteikti būtu grūtāk.

Izaicinājumu tev gan nav trūcis. Jau pirmajā sezonā iemeta galvenajā lomā – pie Rolanda Atkočūna spēlēji Edgaru izrādē *Ugunī*. Biji tam gatavs?

Biju absolūti negatavs. Par galvenajām lomām mēs daudz esam runājuši grimētavās – atkal tas pats sports. Tu sētā spēlē basketbolu, diezgan labi spēlē. Atnāk komisija un jautā tev, vai negribi braukt spēlēt uz Olimpiskajām spēlēm, ir viena vieta. Tad tevi palaiž Olimpiskajās spēlēs un vienkārši ierāda vietu un tavu līmeni. Un tad seko – nu, kļūda bija, ka tevi palaidām, labāk vēl četrus gadus aizej sētā paspēlēt. Un tad tu atkal esi turpat un turpat. Un tā tas īsti nenotiek. Tev jāaizbrauc uz citiem čempionātiem, jāsasniedz līmenis, lai tu to varētu darīt. Bet ik pa četriem gadiem sūtīt uz Olimpiādi no sētas – nu, tā tas nestrādā.

Agrāk jaunie aktieri trīs gadus nēsāja paplātes, tad tika pie drusku lielākas lomas un tā tālāk. Jūs it kā bijāt privilīģēti – uzreiz deva lielās lomas, kurām, iespējams, nebijāt gatavi ne profesionāli, ne psiholoģiski.

Tas nav kaut kas tāds, ko tu vari mājās izdomāt un atnākt izdarīt, kā sportā nevari izdomāt – es viņu tā apspēlēšu un tā iešu uz to grozu, metīšu tādu metienu. Tā tas vienkārši nestrādā, jo viss ir jāmēģina praksē. Ja tu netrenējies, nevari neko sasniegt. Tāpat, ja tu netiec pie iespējām – neuztaisi pārbaudes spēles, tad arī čempionātos neko neparādi.

Esi teicis, ka, pirms iestājies aktieros, teātrī biji bijis tikai divas reizes. Kas tevi pamudināja tomēr izvēlēties teātri?

Jau skolas laikā latviešu valodas un literatūras skolotāja mani sūtīja uz dzejas konkursiem, braucu uz *Teci, teci valodiņa*, skaitīju dzejoļus, dabūju diplomus. Un, kad mācījos Liepājas 5. vidusskolā, skolotāja mani izprovocēja, un es pieteicos *misteros* (konkurss *Misters Liepāja – Z.B.*). Viņa izteica frāzi, ka es jau neiešu, un tā laikam ir viena no lietām, ko esmu izdarījis par spīti. Tā bija mana pirmā pieredze uz skatuves. Pasākums notika Liepājas teātrī. Mums bija nodarbības pie aktiera Ērika Vilsona. Viņš jautāja, vai kāds gribētu būt aktieris Liepājas teātrī, un es joka pēc

atbildēju – jā. Un kaut kā tas viss krājās. Pēc vidusskolas aizbraucu uz Skotiju, tajā gadā aktierus uzņēma Rīgā. Un tad notika fantastika – uzņēma aktierus Liepājā! Man šī pilsēta vienmēr bija patikusī, pat nezinu, kāpēc. Es pat pie jūras mūžā neēju! Kad atbrauc radi un saka – aizejam pie jūras, tu domā – kāpēc? Nu, tas mūžīgais joks – aizbrauc uz Melno jūru, un vienīgie, kas tur iet, ir tūristi, jo vietējie to nedara. Tagad gan ar bērnu vasarā tur aizejam, tas ir drusku citādāk. Taču kaut kas Liepājā mani pievelk. Un tāpēc manī pat nebija jautājumu, braucu atpakaļ. Bet fantāzija, ka strādāšu ārzemēs, līdz varbūt kādreiz Liepājā uzņems aktierus, manī nebija, zvaigznes tā sakrita.

Kaut kādā ziņā esmu veiksmīgs cilvēks, veiksmē mani pavada. Un, kā es saku jaunajā izrādē *Vienaldzības gadsimts*, *haļavas* dievs ir ar mani, un es to varu attiecināt arī uz sevi dzīvē.

***Vienaldzības gadsimts* ir tava pirmā satikšanās ar režisoru Dmitriju Petrenko. Vai gadsimts, laiks, kurā mēs dzīvojam, tiešām ir vienaldzīgs un biedējošs?**

Tā kā mani ir pavadījusi veiksmē, tad es kaut kā neapzināti varbūt esmu sācis uz to spekulēt. Biju viens no tiem, kas šai idejai oponenta. Izrādē mēs vairāk runājam par to, kas notiek tieši internetā, par video, ko cilvēki tur ievieto, par to, ka mūs var noklausīties, un tā tālāk. Lai gan neesmu objektīvs par šo spriest. Neesmu *feisbukos*, nekad neesmu bijis un ceru tuvākajā laikā nebūt, kamēr to nepiespiedīs valsts, jo izskatās, ka drīz *feisbuku* būs pases vietā. *O.k.*, es esmu *Instagramā*, gan gana neaktīvs. Kā teica Gatis, viņš ir izlasījis visu Hariju Poteru, jo ienaidnieks ir jāiepazīst (*smaida*). Es, protams, nevienam nepārmetu un nelieku iet ārā no *feisbuka*, bet tiešām neredzu vajadzību tur būt. Pie Ēča (režisors Ģirts Ēcis – *Z.B.*), mēģinot *Pavasara atmodu*, mums lika uztaisīt katram sava tēla profilu. Nebiju savā dzīvē bijis lielākā miskastē. Laiks, ko tu nomet zemē! *O.k.*, es droši vien arī kādā citā veidā laiku sviežu zemē, jo neesmu arī no tiem, kas lec no rīta kājās, jo visa diena ir jāizbauda, bet pavadīt visu savu laiku internetā – tas ir skumīgi. Un, tā kā es no tā esmu tik ļoti nost, tad nevaru pateikt, ka ir vienaldzības gadsimts. Video, ko liek internetā, es neredzu, tāpēc man par vienaldzību šajā vidē ir grūti spriest. Es zinu, ka tas notiek, bet tas īsti nesakar mani, tāpēc man ir vienalga. Nu, re – vienaldzības gadsimts (*smejas*). Neredzu pamatojumu tur būt, jo ko tieši varu nokavēt? Izslēdzam internetu uz divām dienām un paskatāmies, kas notiks, vai kas mainīsies? Tāpēc es mēģinājumu procesā bišķiņ lecos pretī visiem, kas saka, ka mūs taču var noklausīties. Nu, var. Bet to var izmantot pret mums? Nu, var. Un vai tas nav šausmīgi? Ko maina tas, ka viņi, piemēram, klausās mūsu sarunu? Vienīgais jautājums ir, vai tu spēj vai nespēj ar to sadzīvot. Un kurā brīdī tu nonāc pretrunā, jo pats tos datus atdod un pēc tam šausminies, ka kāds tos izmanto. Bet visur, kur jāspiež *agree*, tu spiež *agree*. Vispār – tik ļoti plēsies ar aktieru kolektīvu kā šajā izrādē nebiju nekad. Protams, izrādē mēs situāciju vēl vairāk paspīlgtinām, ja to nedarītu, tad kāpēc mēs par to runājam?

Izrādē runājat arī par brīvību un to, ko katrs no jums būtu gatavs nav negatavs tās vārdā darīt.

Nu, tās jau ir tādas Orvela tēmas. Jo, starp citu, šī izrāde velk paralēles un kaut kādā ziņā sasaucas ar *1984*. Vai mēs esam brīvi tagad? Cik mēs esam brīvi? Vai es varu skriet pliks pa pilsētu vai nevaru? Un kāpēc nevaru? Tie ir kaut kādi noteikumi, kurus mēs ievērojam, un tajā brīdī tad tā vairs nav nekāda brīvība. Izrādē varoņi tiek nostādīti situācijā, kad uz šo jautājumu jāatbild, lai tiktu ārā no telpas, kurā viņi ir nonākuši. Bet – vai tiekot ārā viņi būs brīvi? Ar telefonu rokās – tu esi brīvs? Un vai tu vari būt godīgs? Godīgs pret ko? Vai godīgums ir tas, ka es varu pateikt savam kolēģim, ka viņam smird elpa? Vai esi godīgs pret sevi, vai vispār jebkad jebkurš ir

varējis būt godīgs? Jo tas tāpat kā brīvība ir ļoti stiepjams jēdziens. Man liekas, ka runa ir par to, ka sabiedrība godīgumu negrib dzirdēt. Tu jau vari būt godīgs, bet vai tas tev ir izdevīgi?

Principā pats sevi iedzen strupceļā. Jo sabiedrība pret tevi izturas kā pret idiotu, tāpēc tu kaut kādā ziņā dabū izlikties un spēlēt līdzi, jo sabiedrība tev īsti neatļauj to darīt. Un internets dod mums iespējas radīt to neīsto vidi. Izrādes beigas ir ļoti atvērtas, un ir iespēja uzdot daudzus jautājumus par to, kas tas viss bija. Varbūt sarunas ar savu sirdsapziņu?

Tava sieva ir aktrise. Kā ir būt abiem kopā uz skatuves vai iet uz viņas pirmizrādēm?

Grūti pateikt. Esam kopā jau gandrīz 12 gadus, un man nav ar ko salīdzināt. Man būtu grūti saprast, kā ir dzīvot aktierim ar neaktieri. Lai gan – nedomāju, ka tas ir labāk vai sliktāk. Tagad, kad mums ir bērns, ir nedaudz citādāk, bet līdz tam, kad teātrī bija intensīvs process, šādos posmos mēs nerunājam gandrīz ne par ko citu kā par darbu. Jo nebija jau nekā cita, ko runāt. Vai nu viņa bija darbā, vai es biju darbā, vai mēs tur bijām abi kopā. Kad esam kopā uz skatuves, es tiešām neko *baigi* nešķiroju. To vairāk ietekmē ārējie apstākļi, kad kāds no malas pasaka – oho, tavējā gan *baigi* nolaida šito ainu. Tajos brīžos es pieslēdzos, bet tā es par to nedomāju. Varbūt tāpēc, ka tas vienmēr ir bijis roku rokā. Visu laiku esam gan strādājuši, gan mājās bijuši kopā. Arī, ejot uz viņas pirmizrādēm, skatos profesionāli, pārdzīvojuma tur īsti nav. Tad, kad ir izrādes, kur Agnesei ir liels stress, tad es par to vairāk piedomāju. Bet, kad skatos izrādes, pēc tam viņai vienmēr objektīvi – subjektīvi pasaku, ko domāju, kas patika – nepatika, kas ir labāk – sliktāk. Ir daudzas izrādes, kurās mēs kopā strādājam, lai arī nestrādājam kopā. Respektīvi – viņai ir loma izrādē, kurā es neesmu. Reizēm materiālos, kuros nepiedalos, esmu tik dziļi iekšā, ka zinu perfekti, kam tur jābūt, kam ne.

Tieši gribēju jautāt, vai mājās mēdzat lomas pārrunāt? Vai viens otram palīdzat, veidojot lomas, vai arī tas ir individuāls process?

Tas atkarīgs no darba un stāvokļa tajā brīdī, no režisora, apstākļiem. *Piafā* (režisore Laura Groza-Ķibere – *Z.B.*) tekstuālajā līmenī es būtu varējis nospēlēt jebkuru lomu. Ar tekstiem palīdzu diezgan bieži, viņa man palīdz mazāk, jo, paldies dievam, man teksti viegli iet iekšā, bet mēs esam taisījuši mājās viens otram etīdes. Arī darbos, kuros nepiedalos, esmu palīdzējis kaut ko domāt, darīt, un dažreiz tas pat ir bijis arī izrādēs, jo režisors ir paņēmis ideju, ko mēs abi divi mājās radījām. Mājās pārrunājam, kas iet vai neiet. Ja režisors ar mums strādā pirmo reizi, tad ir vairāk, ko runāt. Ja pie režisora jau esam strādājuši, tad jautājumu ir krietni mazāk. Ja ir darbi, uz kuriem tiek liktas lielas cerības, tad pārrunājam vairāk. Bet pēdējā laikā izrādēs esam daudz kopā, tāpēc ir mazāk, ko runāt, jo abi visu redzam un piedalāmies. Tad varam mājās vairāk laika veltīt bērnam.

Abi ar Agnesi esat ceļotāji. Tas ir veids, kā atslēdzaties no darbiem, vai tieši otrādi – meklējat iedvesmu?

Esmu sapratis, ka viens ceļojums atsver desmit izlasītas grāmatas. Tā ir milzīga pieredze – redzēt, kas notiek pasaulē un kā cilvēki dzīvo. Sēžot tikai uz vietas, tu kļūsti ļoti subjektīvs. Nespēj objektīvi saprast un izvērtēt lietas, ja visu laiku primitīvi dzīvo tā, kā dziedāja Ozols – savā rajonā. Var jau arī tā. Bet, par laimi, mums abiem ir vilkme ceļot, tā mēs sevi gan attīstām, gan pilnveidojamies. Man tas sagādā prieku, uztveru to kā sava veida izaugsmi, labu pieredzi. Agnesei tas ir restarts, man savā ziņā arī. Tu gan atslēdzies no tā, kas ir te, gan iemācies kaut ko jaunu, kas ir citur.

Kurš ir bijis tavs līdz šim labākais ceļojums?

Man vienmēr labākais ceļojums ir pēdējais, neskatoties uz galamērķi. Pat ja es aizbrauktu uz Tallinu, tā būtu mana mīļākā vieta. Tāpēc, ka pēc tam mājās uz datora uzliekam bildes skrīnseiverī no ceļojuma, tas tev ir aktuāls, tu to ilgi atceries, jo dators, katru reizi aizmiegot, tev rāda tās fotogrāfijas. Uzturi to dzīvu līdz nākamajam ceļojumam, kad atkal sasmelies jaunus iespaidus. Es jau teicu, ka man ir tendence dzēst ārā vecos failus, arī tāpēc.

Tā ir apbrīnojama īpašība – tik daudzi runā par to, ka vajag dzīvot šajā mirklī, neko nevajag vilkt līdzi. Un tu tā arī dzīvo.

Laikam jā, man gan šausmīgi nepatīk šie izteikumi, tas ir tāds Koelju variants, ka visai pasaulei jāsadodas rokās. Šīs frāzes tik bieži skandina tādā teorijas līmenī, ka mums jādzīvo šodienai. Un tas ir tik salkani un muļķīgi, varbūt tāpēc sev arī to tā neesmu noformulējis. Jo cilvēki, kas to saka, visbiežāk to nedara.

Esmu izvirzījis teoriju par to, ka nekādu problēmu jau nav. Nezinu, kurā brīdī man tas radās, – spēja norobežoties no problēmām. Manī laikam ir ticība tam, ka viss jau sakārtosies tāpat, un valda *šausmīga* racionālā domāšana, ka jebkura problēma savā ziņā ir nākotnes problēma.

Tas droši vien ir atkarīgs no personības vai audzināšanas, man apstākļi ir sakrituši tā, ka es to varu viegli izdarīt – jebkura problēma kaut kādā ziņā mani neskar. Jo es varu tās pārcelt – tās vai nu ir jau notikušas, vai notiks kaut kad nākotnē. Esmu šausmīgi veiksmīgs, un tāpēc šobrīd par to varu ļoti viegli runāt. Man nav bijuši *baigie* triecieni. Lai gan, ja paņemam kāda cita cilvēka skatījumu, varbūt viņam lietas, kas notikušas manā dzīvē, arī liekas šausmīgas. Lūk, viss ir tiešām relatīvs. Un, kamēr tu atceries, ka vienmēr var būt sliktāk, tikmēr viss ir labi. Kad dzirdi, ka kādam tiešām kaut kas traks ir noticis, saproti, ka ar mani viss ir kārtībā. Un vecais labais – jāatceras, ka problēmas vienmēr ir un vienmēr būs, tāpēc vēl jo vairāk – kāpēc iespringt par tām? Tas, protams, atkarīgs no tā, kā tu uztver un vērtē lietas. Tas ir līdzīgi, kā teicu par režisoriem, kuri no jebkura aktiera defekta var uztaisīt efektu. Tāpat arī dzīvē, neveiksmīgus momentus var apgriezt veiksmē. Saprotu, ka tas, ko runāju, ir jocīgi, pretrunīgi un paradoksāli. Apbrīnojami, ka varu nonākt ar sevi tādās pretrunās, jo principā esmu pesimists (*smaida*). Labi, varbūt esmu reālists ar tendenci uz pesimismu.

Esi atjaunojis arī Dunikas purva laipu. Tas ir kaut kas daudz paliekošāks nekā lomas. Vai tev nekad nav bijusi vēlēšanās darīt kaut ko praktiskāku?

Esmu praktisks cilvēks, audzis lauku vidē, laikam arī tāpēc man ir tā racionālā domāšana. Laipas likšana sagādā baudu, jo tur redzi, ko esi izdarījis, – kaut ko paliekošu, kaut ko, kas ir redzams. Praktiskas lietas tāpat kā ceļošana ir tās, kas man palīdz atslēgties. Fizisks darbs ir veselīgs jebkuram. Un, protams, tas ir arī garīgs baudījums, jo tas ir tavā pagastā, un tā vieta ir diezgan seksīga. Varbūt tāpēc man ir grūti tā līdz galam atbildēt, vai teātra būšana man sagādā prieku. Jo teātris ir līdz absurdam gaistošs. Un problēmas teātrī, kas tās vispār ir par problēmām?

Intervija tapusi VKKF projekta "Teātra aktuālo procesu vietnes KrodērsLV darbība 2019. gadā" ietvaros